

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА
СТОПАНСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА „СТОКОЗНАНИЕ“

Приета от ФС: протокол № 38/27.04.23 г.

Приета от КС: протокол № 8/19.04.23 г.

УТВЪРЖДАВАМ:

Декан:

(доц. д-р Денка Златева)

У Ч Е Б Н А П Р О Г Р А М А

ПО ДИСЦИПЛИНАТА: „СИСТЕМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО”

ЗА СПЕЦ: „Качество и експертиза на стоките“; ОКС „магистър“ – задочно обучение

КУРС НА ОБУЧЕНИЕ: 5 - СС, СНУ; 6 – СПН, ДНДО; СЕМЕСТЪР: 9 – СС, СНУ; 11 – СПН, ДНДО;

ОБЩА СТУДЕНТСКА ЗАЕТОСТ: 240 ч.; в т.ч. аудиторна 30 ч.

КРЕДИТИ: 8

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СТУДЕНТСКАТА ЗАЕТОСТ СЪГЛАСНО УЧЕБНИЯ ПЛАН

<i>ВИД УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ</i>	<i>ОБЩО (часове)</i>
АУДИТОРНА ЗАЕТОСТ:	
т.ч.	
• ЛЕКЦИИ	23
• УПРАЖНЕНИЯ (семинарни занятия/ лабораторни упражнения)	7
ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	210

Изготвили програмата:

1.
(доц. д-р Антоанета Стоянова)

2.
(гл. ас. д-р Величка Маринова)

Ръководител катедра:
„Стокознание“ (доц. д-р Събка Пашова)

I. АНОТАЦИЯ

Курсът на дисциплината „Системи за управление на качеството” е разработен за магистърска специалност „Качество и експертиза на стоките” и има за цел да запознае студентите с основните въпроси на науката и актуалните проблеми в практиката свързани със системите за управление на качеството и заложените подходи за тяхното одитиране.

С изучаването на тази дисциплина студентите получават знания и разбиране за основните принципи и подходи за управление на качеството, за системите за управление съгласно утвърдените международни и европейски стандарти в различни сектори на икономиката, изискванията за тяхното прилагане и действащите нормативни регулации свързани с обекта на управление.

В учебната дисциплина са предвидени теми за Добрите производствени, лабораторни и дистрибуторски практики, за изискванията към системите за качество и безопасност, тяхното изграждане, документиране, одитиране и подобрене. Разглеждат се и въпросите за екологичните изисквания към стоките, за интегрираните системи за управление на качеството и околната среда съгласно международните стандарти.

Дисциплината „Системи за управление на качеството” формира ръководни умения и компетентност за: практическо приложение на международната, регионалната и фирмената стандартизация при изграждане, внедряване и сертифициране на съвременни системи за управление на качеството; текущо анализиране и усъвършенстване на изградените системи за управление; осъществяване на вътрешни одити на внедрените системи; управление на устойчиво качество и неговото непрекъснато подобрене.

Получените знания следва да се прилагат в дискусии, курсови проекти, презентации, тестове, решаване на задачи и казуси от производствената и търговската практика чрез стимулиране на творческите възможности на студентите относно обектите на управление.

Тази дисциплина разширява знанията на студентите получени по „Търговски марки и реклама на стоките“, „Експертиза на хранителните стоки“, „Безопасност на храните“, „Сертификация на стоките и услугите“ и „Експертиза на промишлените стоки”, като ги запознава със спецификите на мениджмънта в омниканална среда и изгражда нови умения за вземане на управленски решения и тяхното прилагане на практика в бизнеса.

След приключване на обучението по тази дисциплина студентите могат да вземат ръководни решения относно практическо приложение на изискванията на международните стандарти при изграждане, внедряване и сертифициране на съвременни системи за управление на качеството. Придобиват умения и познания относно законовите изисквания, международните и регионални изисквания относно качеството на стоките и системите за тяхното управление; Получават базови компетентности да осъществяват на практика текущо анализиране и усъвършенстване

тване на изградените системи за управление с цел управление на устойчиво качество и безопасност и неговото непрекъснато подобрене чрез осъществяване на вътрешни одити на внедрените системи.

Придобитите знания и умения по дисциплината са основа за разширяване и придобиване на нови мениджърски умения за организиране на ефективно производство, конкурентоспособност и пазарен просперитет на фирмите от различни сектори на икономиката.

Дисциплината „Системи за управление на качеството“ съдейства за формиране на следните ключови компетентности съгласно препоръката на Съвета на Европейския съюз (ЕС) от 22 май 2018 г.:

- **езикова грамотност- група 1**, развива способност за общуване и успешно разбиране с останалите членове на екипите при възлагане на конкретни задачи относно тълкуването на изискванията определени в стандартите като изисквания за управление. Усвояването на терминологията заложената в стандартите повишава езиковата грамотност и формира основата за езиково взаимодействие при интерпретирането на изискванията. Развиване на уменията за четене и правилно тълкуване на изискванията на приетите стандарти спомагат на един по късен етап, тази лексика да се прилага в разработването на документирани правила съобразно приетите изисквания.

- **личностна – група 5**, изгражда способност за справяне в сложни ситуации въз основа на ясно оценки от влиянието на различни обстоятелства на несигурна вътрешна и външна среда; придобиване на умения за учене и адаптиране на личността съобразно изискванията на заинтересованите страни при възникване на извънредни ситуации, в това число и конфликти като създава правила за тяхното управление съобразно дефинирания контекст.

- **предприемаческа – група 7**, развитие на стратегическо мислене при дефиниране основните политика и цели според обекта на управление, способност за решаване на проблеми, анализ на ключовите процеси за дейността обект на управление чрез количествени индикатори, идентификация и взаимовръзка между управленските и производствените и контролните процеси в обхвата на дейността на организацията на бизнеса, управление на видовете ресурси за осъществяване на дейността по изграждане, внедряване и сертифициране на системи за управление, изграждане на умения за самостоятелна и екипна работа.

II. ТЕМАТИЧНО СЪДЪРЖАНИЕ

№ по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ТЕМИТЕ И ПОДТЕМИТЕ
ТЕМА 1. СЪВРЕМЕННИ ПОДХОДИ И КОНЦЕПЦИИ В УПРАВЛЕНИЕТО НА КАЧЕСТВОТО	
1.1.	Съвременни аспекти при дефиниране на качеството и безопасността на продукцията.
1.2.	Еволюция на концепциите за управление на качеството.

1.3.	Подходи за управление на качеството
ТЕМА 2. ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО	
	Принципи заложи в управлението на качеството.
2.2	Динамика на изискванията в стандартите от серията ISO 9000.
2.3	Подходи в стандартите при изграждане на системи за управление на качеството.
ТЕМА 3. ИЗИСКВАНИЯ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО	
3.1	Международна система от стандарти ISO 9000.
3.2	Развитие на системите за управление на качеството съгласно модела БДС ISO 9000.
3.3	Специфични изисквания на стандарта БДС ISO 9001.
3.4	Модел на процес, базиран на Система за управление на качеството (СУК), показващ връзките към клаузите на ISO 9001.
ТЕМА 4. СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО	
4.1	Функции, структура, организация на системата за управление на качеството (СУК).
4.2	Идентифициране на видовете процеси и оценка на риска спрямо определения контекст на Организацията.
4.3	Изграждане на системи за управление на качеството на база стандартите ISO 9001. Вътрешни и външни документи на системата като документирана информация – Политика по качеството, наръчник на качеството, документираните процедури, работни инструкции, фирмени стандарти.
ТЕМА 5. ВНЕДРЯВАНЕ И УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА СУК	
5.1.	Разпространяване на документираната информация.
5.2.	Прилагане на документирана информация в практиката и генериране на записи от действието на системата.
5.3.	Контрол, анализ и подобряване на системата. Подходи за идентификация на несъответствия и планиране на коригиращи действия.
5.4.	Вътрешен одит.
ТЕМА 6. СИСТЕМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ БЕЗОПАСНОСТТА НА ХРАНИТЕ	
6.1.	Принципи за дефиниране управлението на безопасността на храните.
6.2.	Стандарти за управление на безопасността на храните.
6.3.	Изграждане и внедряване на система за управление безопасността на храните спрямо приетите изисквания.
ТЕМА 7. СИСТЕМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА – БДС ISO 14001	
7.1	Функции, структура, организация на системата за управление на околната среда (СУОС) спрямо стандарта БДС ISO 14001.
7.2	Определяне на аспекти за околната среда спрямо дейността. Оценка на риска спрямо идентифицирани аспекти по околна среда.
7.3	Цели и програми спрямо околната среда. Действия при извънредни ситуации.
ТЕМА 8. СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗДРАВΟΣЛОВНИТЕ И БЕЗОПАСНИ УСЛОВИЯ НА ТРУД БДС ISO 45001	
8.1	Функции, структура, организация на системата за управление на здравословни и безопасни условия на труд (СУОС).
8.2	Определяне и оценка на риска свързани със здраве и безопасност при работа спрямо дейността на Организацията. Оценка на риска спрямо идентифицирани рискове при здраве и безопасност при работа.
8.3	Цели и програми спрямо здраве и безопасност при работа. Действия при извънредни ситуации.
ТЕМА 9. ПРЕРЕКВИЗИТНИ ПРОГРАМИ В СИСТЕМИТЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ	
9.1	Изисквания и особености на добрите практики – добрата производствена практика (ДПП), добра хигиенна практика (ДХП).
9.2	Добра лабораторна практика (GLP), Добра дистрибуторска практика (ДДП).
ТЕМА 10. ИНТЕГРИРАНИ СИСТЕМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ	
10.1	Интегрирани системи за управление. Същност, значение, видове, изисквания.
10.2	Етапи за разработване и внедряване на интегрирани системи за управление
ТЕМА 11. ОДИТИ НА СИСТЕМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ	

11.1	Същност, значение, видове, изисквания за провеждане на одити.
11.2	Планиране и организиране на видовете одити.
11.3	Провеждане и документиране на проведен одит.
ТЕМА 12. СЕРТИФИКАЦИЯ НА СИСТЕМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ	
12.1	Етапи на провеждане на сертификационен одит на системи за управление.
12.2	Условия и ред на сертификация (сертификационни и контролни одити на системи за управление).

III. ФОРМИ НА КОНТРОЛ

№. по ред	ВИД И ФОРМА НА КОНТРОЛА ¹	Брой	ИАЗ ч.
1.	Семестриално оценяване		
1.1.	Задачи	1	40
1.2.	Казуси	2	20
1.3.	Курсов проект	1	50
Общо за семестриалното оценяване:		4	110
2.	Сесийно оценяване		
2.1.	Изпит	1	100
Общо за сесийното оценяване:		1	100
Общо за всички форми на контрол:		5	210

IV. ЛИТЕРАТУРА

ЗАДЪЛЖИТЕЛНА (ОСНОВНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Дюкенджиев, Г., Р. Йорданов. Контрол и управление на качеството, София: Софтрейд, 2012.
2. Сирашки Хр. Управление на качеството, Акад. изд. Ценов, Свищов, 2016.
3. Станимирова М., Управление на качеството, Изд. „Наука и икономика”, ИУ – Варна, 2015.
4. Стоянова, А. Съвременни подходи за управление безопасността на храните. Варна : Наука и икономика, 2020, 238. - (Библ. Проф. Цани Калянджиев ; Кн. 66).
5. ISO. (2015 а). *ISO 9000:2015 – Quality management systems — Fundamentals and vocabulary*. Geneva.
6. ISO. (2015). *ISO 9001:2015 – Quality management systems — Requirements*. Geneva.
7. ISO. (2018). *22000:2018 Food safety management systems — Requirements for any organization in the food chain*.
8. ISO. (2018). *ISO 31000:2018 – Risk management. Principles and instructions*. Geneva.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА (ДОПЪЛНИТЕЛНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Николаева М. А. Теоретические основы товароведения и экспертизы товаров. Норма Инфра- М, М., 2014.
2. Николова И. Управление на качеството, КИНГ, София, 2009.
3. Стефанов Н. И др. Управление на качеството, ИК Труд и право, София, 2004.

¹ При дисциплини, които завършват с текуща оценка се попълва само т. 1 Семестриално оценяване, съгласно чл.21, ал. 2 от Правилника за оценяване на знанията, уменията и компетентностите на студентите в Икономически университет – Варна.

4. Стоянова, А., Стефанова, М. НАССР - инструмент за превенция на безопасността на храните в условията на пандемия. Качество и контрол на стоките в условията на Covid пандемия: Сборник с доклади от международна научно-практическа конференция, Варна: Наука и икономика, 2021, 11-18.
5. Стоянова, А. Оценка на съответствието с нормативните изисквания при изграждане на системи за управление на околната среда. Правото и бизнесът в съвременното общество: Сборник с доклади от 3-та Национална научна конференция, 13 ноември 2020 г., Варна: Наука и икономика, 2020, 85 - 93.
4. Фрейдина, Елизавета Васильевна. Управление качеством : Учебное пособие / Елизавета Васильевна Фрейдина - Москва: Омега-Л, 2012.
5. Стоянова, А. Съвременни подходи за осигуряване безопасността на зърнени храни. Управление и устойчиво развитие = Management and Sustainable Development. Сер. Общество. Човек. Природа [Управление и устойчиво развитие = Management and Sustainable Development: XX - та международна научна конференция, 23 - 25 март 2018, Юндола, България], София: ЛТУ, 70, 2018, 3, 27 - 34.
6. Стоянова, А. Одитът - инструмент за постигане на съответствие с изискванията за безопасност на храните. Стоковедната наука - традиции и актуалност : Сборник с доклади от тринадесета научна конференция с международно участие : Посв. на 70 г. от създаването на кат. Стокознание, Варна, 18 - 19 окт. 2018, Варна : Наука и икономика, 2018, с. 113 - 123.
7. Стоянова, А. Концепцията НАССР – гаранция за производството на качествени и безопасни хранителни продукти. Актуални проблеми на стоковедната наука и практика 2002: Сборник доклади от IX национална конференция, Варна: Унив. изд. ИУ, 2003, с. 111 - 120.
8. Dahlgard-Park, S. M., Reyes, L., & Chen, C. K. (2018). The evolution and convergence of total quality management and management theories. *Total Quality Management & Business Excellence*, 29(9-10), 1108-1128.
9. Karapetrovi, S. & Jonker, J., 2010. Integration of standardized management systems: Searching for a recipe and ingredients. *Total Quality Management & Business Excellence*, 2010, 14(4), p.459.
10. Khalili, A., Ismail, M. Y., & Karim, A. (2017). Integration of lean manufacturing and quality management system through structural equation modelling. (2017). . *International Journal of Productivity and Quality Management*, 20(4), 534-556.
11. Kumar, P., Raju, N. V. S., & Kumar, M. V. (2016). Quality of quality definitions-an analysis. *International Journal of Scientific Engineering and Technology*, 5(3), 142-148.
12. Manning, L. & Soon, J. M., 2016. Food Safety, Food Fraud, and Food Defense: A Fast Evolving Literature. *Journal of food science*, 2016, 81(4), pp. 823-825.
13. Seear, David John. ISO 9001:2015 back to the Future: A Review of the New ISO Annex SL Structure for Certification Standards using the Draft ISO 9001:2015 to explain the Changes / David John Seear . - Bloomington: Author-House, 2014.
14. Stefanova, M., Stoyanova, A. Process-Based Approach in the Quality Management Systems Implementation. // Commodity Science in a Changing World: 20th IGWT Symposium: Proceedings Scientific Works, 12th - 16th Sept. 2016. - Varna: Publ. House Science and Economics, University of Economics - Varna, Bulgaria, 2016, p. 470 - 476.
15. Stoyanova, A. Risk Management for Food Safety, Consumer Health Security. Leadership and Management: Integrated Politics of Research and Innovations: LIMEN 2018: 4th International Scientific-business Conference, December 13, 2018 (4; 2018; Beograd): Conference Proceeding, Belgrade: Association of Economists a. Manager of the Balkans, 2019, 603 - 611.